

Baroque → **baroco**

17^{ος} αιώνας =

1600-1720 περίπου

ακανόνιστο μαργαριτάρι....

Ο όρος αρχικά είχε αρνητική σημασία στα έργα του 17^{ου} αιώνα στα οποία ο καλλιτέχνης δεν τηρούσε τους κανόνες των αναλογιών αλλά μια προσωπική ελευθερία.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΟΙΤΙΔΑ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ, Η ΠΑΠΙΚΗ ΡΩΜΗ...

ΠΟΡΕΙΑ:

ΕΥΡΩΠΗ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

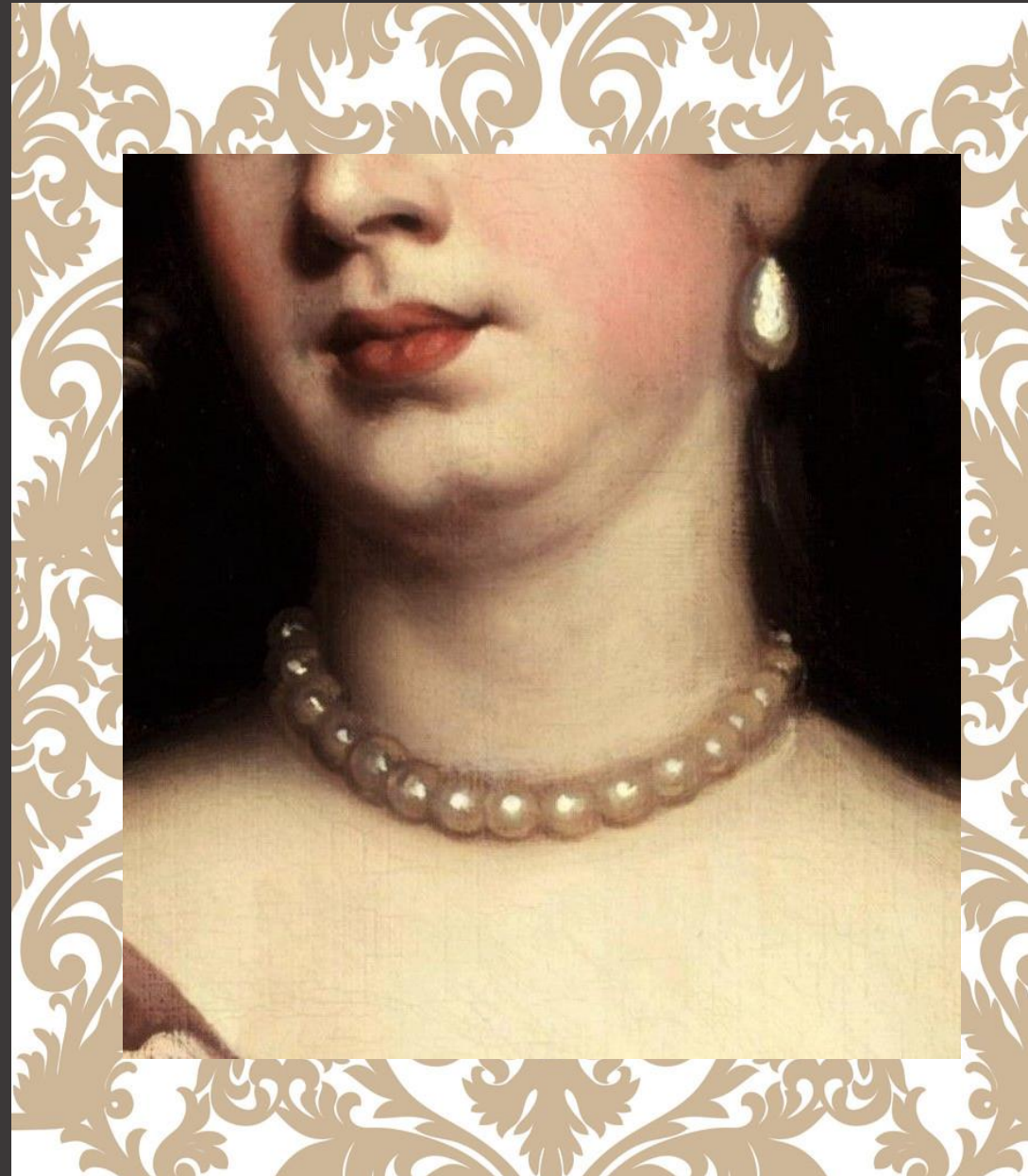

Ακατέργαστο
μαργαριτάρι

ΟΡΟΣ ΚΛΕΙΔΙ :... ΑΝΤΙΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ...

**Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ - ΠΑΠΙΚΗ ΡΩΜΗ:
ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΣΕ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΩΘΗΣΕΙ
ΤΙΣ ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΗΣ.**

ΓΕΝΙΚΑ:

Οι μεγάλες πόλεις της Ευρώπης αυξήθηκαν, οι εμπορικές συναλλαγές πλήθυναν και παρουσιάστηκε μεγάλη πνευματική και οικονομική κινητικότητα.

Ο 17ος αιώνας ήταν η εποχή των μεγάλων νεωτερισμών με σημαντικές φυσιογνωμίες της εποχής τον **Καρτέσιο**, τον **Γαλιλαίο** και τον **Σπινόζα**.

Και εφόσον μιλάμε για νεωτερισμούς:

Στα τέλη του 17ου αιώνα δημιουργούνται οι πρώτες κρατικές Ακαδημίες και η διδασκαλία των τεχνών αποκτά μεθόδους και κανόνες.

Ο όρος “ακαδημαϊκή τέχνη”, αναφέρεται στην καλλιτεχνική δημιουργία η οποία ακολουθεί μεθόδους που διδάσκονται στις Ακαδημίες.

Την περίοδο που κυριάρχησε το Μπαρόκ, η τέχνη χρησιμοποιήθηκε όσο ποτέ άλλοτε ως μέσο προώθησης των επιδιώξεών της Καθολικής Εκκλησίας και συνεπώς έπρεπε να είναι κατανοητή από όλο τον κόσμο

(π. χ. ο πιστός έπρεπε να βλέπει τα θεία πάθη σα να συμβαίνουν μπροστά του)

— παράδειγμα τα έργα του Καραβάτζιο παρακάτω

Έτσι λέμε ότι:

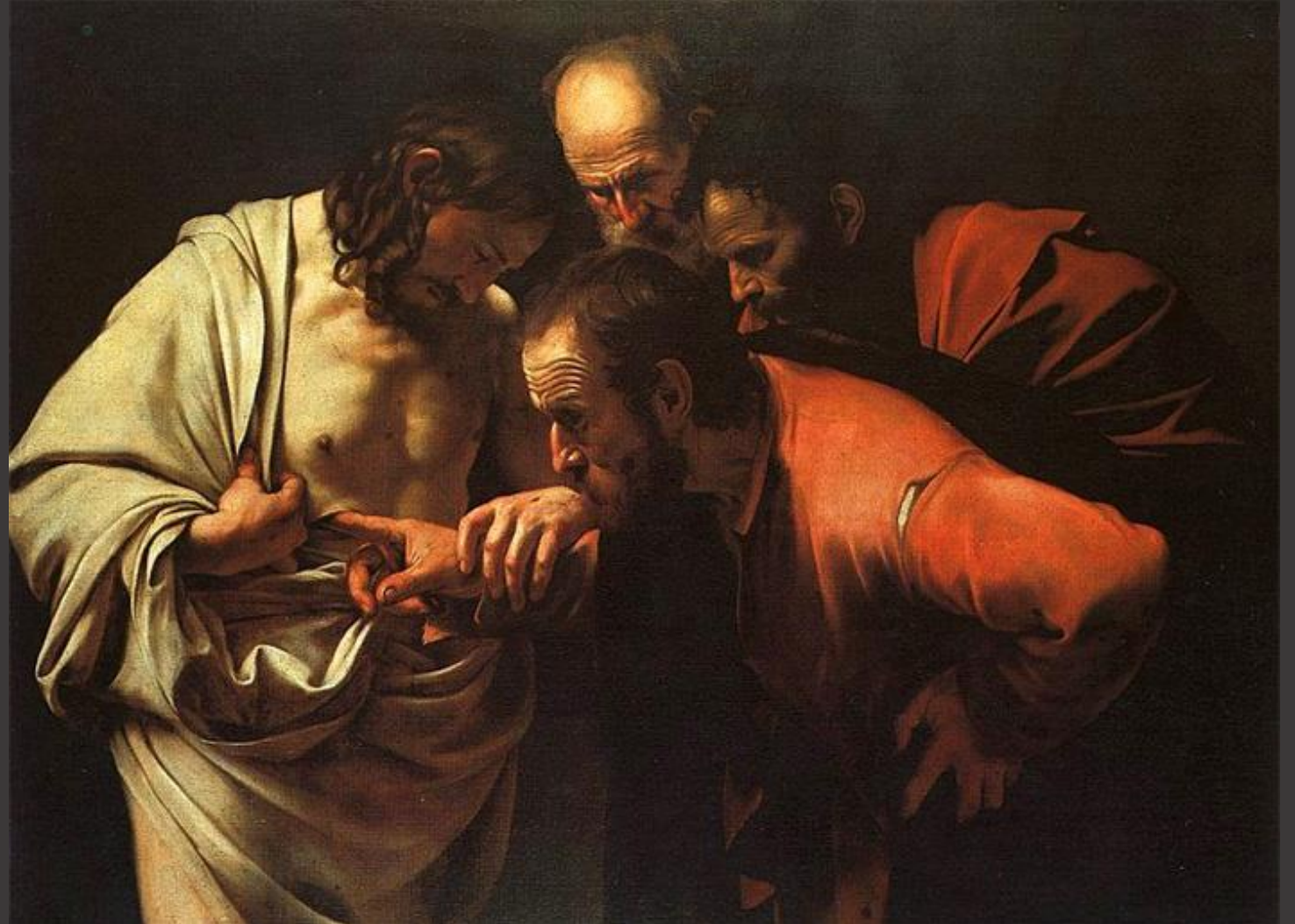
Η Τέχνη στο Μπαρόκ θεωρείται ανθρώπινη δημιουργία
που μπορεί να συνδέσει
τη γη με τον ουρανό (το πραγματικό με το ιδεατό)

Ο πιστός έπρεπε να τα βλέπει τα θεία πάθη σα να συμβαίνουν την ίδια ώρα, μπροστά του.

« Ο άπιστος Θωμάς »

Μικελάντζελο Μερίζι // Καραβάτζιο

Η ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ

Η ζωγραφική του Μπαρόκ είναι συνδυασμός διαφορετικών κλασικών στοιχείων.

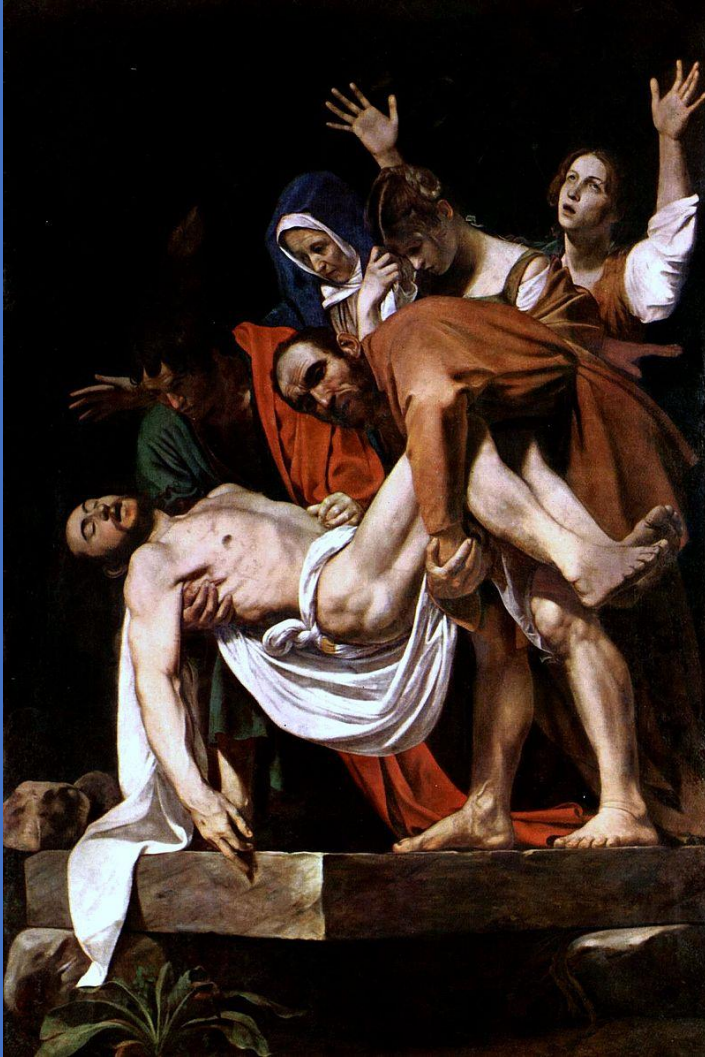
Ζωγράφοι με διαφορετική τεχνοτροπία επιδίωξαν να πετύχουν τον ίδιο στόχο.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ:

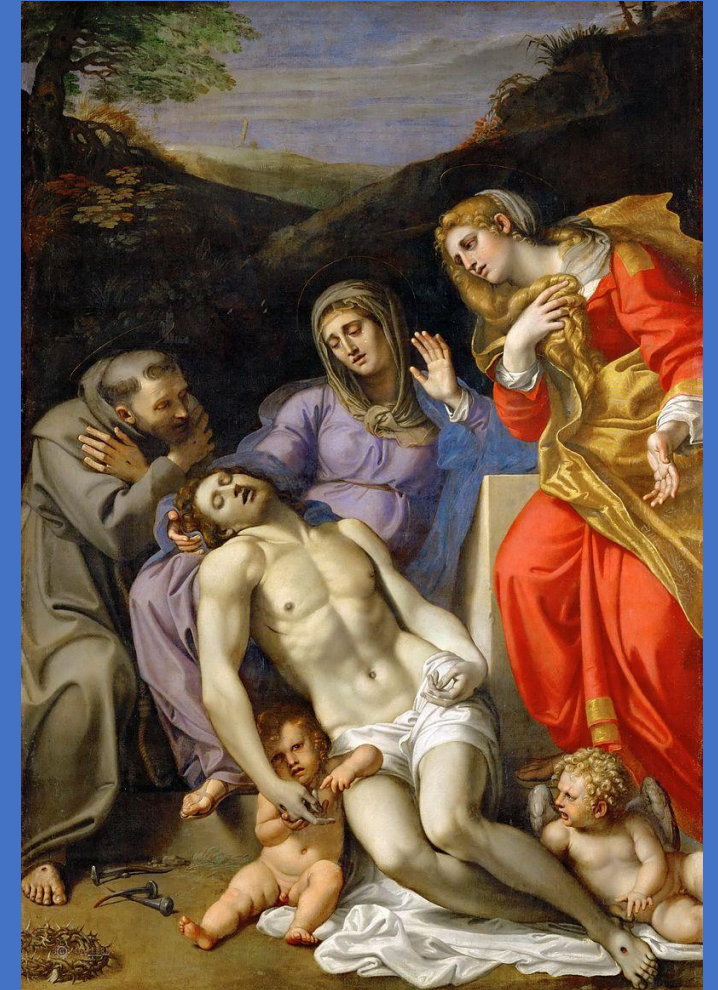
- ΕΞΑΡΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
- ΕΠΙΒΛΗΤΙΚΟΤΗΤΑ
- ΥΠΕΡΒΟΛΗ
- ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ
- ΠΕΙΘΩ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΠΑΡΟΚ:

1. ΚΙΑΡΟ ΣΚΟΥΡΟ
2. ΚΙΝΗΣΗ & ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
3. ΦΥΣΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ
4. ΕΝΤΟΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ
5. ΠΑΡΟΝ

Καραβάτζιο// Αποκαθήλωση (*Pietà*) - Θρήνος, Ρώμη, Μουσείο του Βατικανού

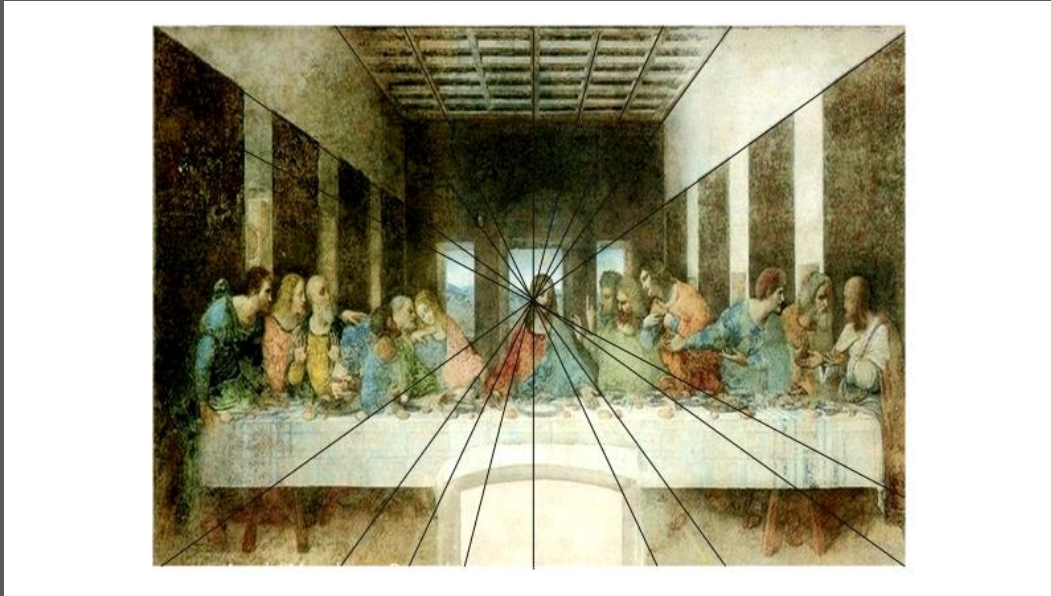

Αν. Καραάτσι // *Pietà* με τον Άγιο Φραγκίσκο και τη Μαρία Μαγδαληνή, The Metropolitan Museum of Art

Συγκρίνουμε έργα διαφορετικών εποχών:

- Η Αναγέννηση είναι ήρεμη, γεμάτη αναλογίες,
- Η τέχνη της Αναγέννησης, αναπαριστά την πραγματικότητα με κανόνες των αναλογιών και με αρμονία.

Το Μπαρόκ που ακολουθεί μετά την Αναγέννηση είναι δραματικό, σκοτεινό και θορυβώδες

- Κατά την περίοδο του Μπαρόκ η τέχνη στοχεύει στη συγκίνηση. Μέσα στον πίνακα διαμορφώνεται
- με το παιχνίδι φωτός-σκιάς. Ο χώρος δεν είναι πια ένα ανοιχτό παράθυρο, αλλά μια θεατρική σκηνή.

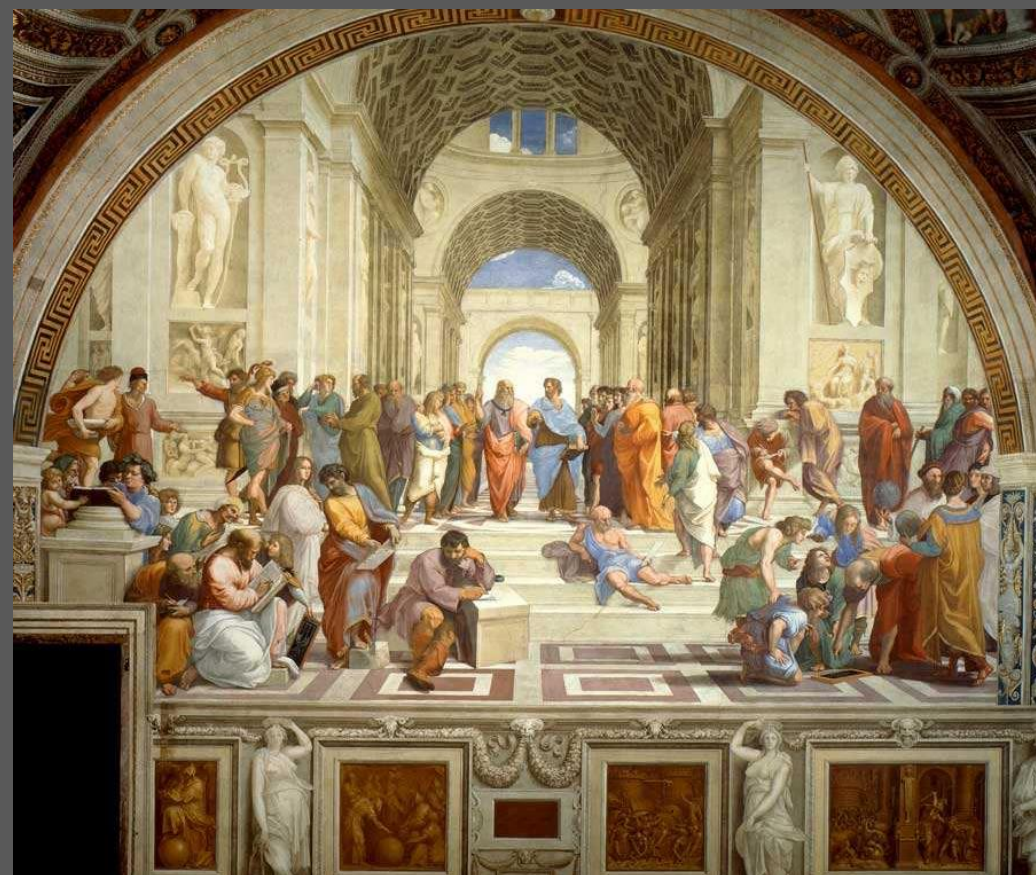
Σύγκριση των δύο εποχών:

ΜΠΑΡΟΚ

ΚΑΡΑΒΑΤΖΙΟ, ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

ΡΑΦΑΗΛ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΣ ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Προσέξτε στο δυο έργα, στη χρήση του φωτεινού - σκοτεινού, την διαφορά των χρωμάτων, την τοποθέτηση και την κίνηση των σωμάτων καθώς και τη σχέση προοπτικού βάθους.

Καραβάτζιο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΕ ΠΙΝΑΚΕΣ ΜΠΑΡΟΚ :

ΚΙΑΡΟ ΣΚΟΥΡΟ

ΠΑΡΟΝ

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΦΥΣΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ

ΕΝΤΟΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

«Η κλήση του Αγίου Ματθαίου» 1599-1600 Εκκλησία του Αγίου Λουδοβίκου, Ρώμη

Εικ. 10. του 11^{ου} κεφαλαίου

Το Μπαρόκ έγινε μια τέχνη κατανοητή από όλους.
Με την προοπτική, τις θεατρικές πόζες και την σκιά, οι μορφές ξεπηδούν ανάγλυφες από τον πίνακα.

Στον πίνακα αυτό, ο Χριστός συναντά σε ένα κλειστό χώρο καθημερινούς ανθρώπους για να καλέσει τον Ματθαίο κοντά του μπροστά στα έκπληκτα μάτια τους.
Ο Ματθαίος, βρίσκεται στο χώρο ανάμεσα σε ανθρώπους που είναι ντυμένοι με απλά ρούχα = Η “Κλήση” συμβαίνει στο παρόν.

Ο χώρος είναι ένα φυλάκιο - υποφωτισμένο, χωρίς βάθος (δεύτερου πλάνου).

Βασικά γνωρίσματα της τέχνης του Καραβάτζιο είναι το “κιάρο-σκούρο”, η λεπτομέρεια, η πλαστικότητα των μορφών, τα οποία αποτέλεσαν σημεία αναφοράς για τους καλλιτέχνες των επόμενων γενεών στην Ευρώπη.

Ανιμπάλε Καράτσι

“Βάκχος και Αριάδνη” (1597-1604 περίπου),
Ρώμη, από τις νωπογραφίες του Μεγάλου Φαρνέζε.

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΝΤΟΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΜΟΡΦΩΝ

ΙΔΕΑΛΙΣΜΟΣ

ΖΩΝΤΑΝΙΑ ΤΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

Ο Καράτσι ακολούθησε τα πρότυπα της κλασσικής Αρχαιότητας.
Σκοπός του είναι να συνενώσει σε ένα έργο:

- ☐ την κίνηση από τη φύση,
- ☐ την πλαστικότητα από τη γλυπτική,
- ☐ την κυριαρχία των όγκων από την αρχιτεκτονική,
- ☐ την ελευθερία της φαντασίας από την ποίηση.

Στα μυθολογικά του θέματα η φυσικότητα
και η επιμελημένη κίνηση στα σώματα θυμίζει τα έργα του
Ραφαήλ.

Peter Paul Rubens

**Κάτω χώρες, εποχή Μπαρόκ
ΟΙ ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ:**

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΦΥΣΙΚΗ ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΑ
ΕΝΤΟΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

Ο Φλαμανδός Ρούμπενς μελέτησε τους Βενετούς καλλιτέχνες Τιτσιάνο, Βερονέζε, Τιντορέτο, αλλά και τον Ραφαήλ, τον Μιχαήλ Άγγελο, τον Καραάτσι και τον Καραβάτζιο. Έτσι, κατάφερε να συνδυάσει πολλά διαφορετικά μεταξύ τους στοιχεία και να δημιουργήσει έργα που τα χαρακτηρίζει η ζωντάνια.

Ασχολήθηκε με τα θρησκευτικά και τα μυθολογικά θέματα, εκφράζοντας την τάση της εποχής του για έργα λαμπερά, με χρωματική ένταση και δυναμικότητα των μορφών.

(Είχε ένα από τα μεγαλύτερα εργαστήρια στο οποίο δούλεψαν αξιόλογοι καλλιτέχνες της φλαμανδικής σχολής).

Rubens

Σελ. 175 του βιβλίου

Ειόνα, <https://commons.wikimedia.org/>

ΟΙ ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ

Το 1622, ο **Rubens** έλαβε μια εντολή για να φτιάξει μια σειρά από πίνακες - σημαντικά ορόσημα της ζωής της Μαρίας Μέντιτσι*. Η "Αποβίβαση της Μαρίας των Μεδίκων στη Μασσαλία, είναι ένα από τα έργα που φιλοτεχνήθηκαν και βρίσκονται στο Μουσείο του Λούβρου, στο Παρίσι.

*Μέντιτσι= Μέδικοι

" Η Άφιξη της Μαρίας Μέντιτσι στη Μασσαλία" 1622 – 1625, Louvre

Περιγράφει την αποβίβαση της μελλοντικής βασίλισσας στη γαλλική ακτή.

Το έργο, είναι τυπικό δείγμα της ζωγραφικής του 17ου αιώνα, όπου κυριαρχεί ο θριαμβικός χαρακτήρας σημαντικών ιστορικών γεγονότων.

Διαμορφώνεται σε δύο επίπεδα:

στο πρώτο κυριαρχούν οι μορφές των νυμφών, που, βγαίνουν από την ταραγμένη θάλασσα κάτω από τη γέφυρα επάνω στην οποία στέκεται η βασίλισσα. Λίγο πιο πάνω, στο δεύτερο επίπεδο η Γαλλία υποκλίνεται μπροστά στη μεγαλοπρέπειά της νεαρής βασίλισσας.

Το πορφυρό χρώμα, ο δυναμισμός των μορφών και το πλήθος των λεπτομερειών με τα διακοσμητικά στοιχεία πάνω στο πλοίο αναδεικνύουν τη προσωπικότητά της. Η ατάραχη ανδρική μορφή που βρίσκεται επάνω αριστερά, αποτελεί σημείο ισορροπίας του πίνακα και λειτουργεί δεικτικά στον πίνακα (υποβολέας).

Ερώτηση 19409 από την Τράπεζα Θεμάτων

- α. Ποιος είναι ο δημιουργός αυτής της σειράς των πινάκων και για ποιο σκοπό φιλοτεχνήθηκαν;
- β. Ποια γεγονότα εξιστορούνται στους πίνακες; Όλα τα πρόσωπα που απεικονίζονται, είναι πραγματικά;
- γ. Σε πόσα επίπεδα διαμορφώνεται ο πίνακας με το παραπάνω θέμα; Τι απεικονίζεται στα επίπεδα αυτά;
- δ. Ποια χαρακτηριστικά χρησιμοποιεί ο καλλιτέχνης, προκειμένου να αναδείξει την προσωπικότητα της Μαρίας των Μεδίκων;

Τα τοπία, οι νεκρές φύσεις, οι προσωπογραφίες και τα θέματα της καθημερινής ζωής αποτελούσαν επίσης αγαπημένα θέματα των Φλαμανδών ζωγράφων.

Jasper Geeraerts
Νεκρή φύση - Still-life

Jan Davidsz. Heem
Still-life with Flowers 1650 - 1683

Jacob van Ruisdael
τοπιογραφία

Γιοχάνες Βερμέερ

Εικ. 13.του βιβλίου

ΟΙ ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ

“Η γυναίκα που διαβάζει ένα γράμμα”, 1657-59

λάδι σε μουσαμά, Πινακοθήκη της Δρέσδης.

Στους πίνακες του Ολλανδού ζωγράφου το φως είναι αυτό που δίνει ζωή στα αντικείμενα και στα πρόσωπα.

Στο έργο, τα αντικείμενα και η φιγούρα είναι απόλυτα ισορροπημένα. Η οργάνωση του φωτός, η λεπτομερής απόδοση των αντικειμένων και των ρούχων δίνουν την εντύπωση μιας φωτογραφικής απεικόνισης της καθημερινότητας.

Ο ζωγράφος είναι γνωστός για τη θεματογραφία του **‘είδους’**, όπως η συγκεκριμένη.

*Johannes Vermeer,
Girl Reading a Letter at the Open Window*

Λεπτομέρεια έργου

ΟΙ ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ:

ΕΞΑΡΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ
ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΣΜΟΣ
ΣΥΓΚΙΝΗΣΗ
ΠΕΙΘΩ

Το
ομαδικό
πορτρέτο

Ρέμπραντ, “Νυχτερινή περίπολος” 1642

Εικ. 12 του βιβλίου.

Διαστάσεις 3,63 μ. x 4,37 μ.

Μέσα: Ελαιογραφία

Τοποθεσίες: Μουσείο του Άμστερνταμ

Ρέμπραντ

<https://mymodernmet.com/baroque-period/>

“Νυχτερινή περίπολος” 1642

Ο πίνακας εκτέθηκε στην αίθουσα του κτιρίου της Πολιτοφυλακής. Αναπαριστά το λοχαγό Φρανς Κοκ, να δίνει εντολή προετοιμασίας του λόχου για περιπολία.

Κυρίαρχο στοιχείο της τέχνης του Μπαρόκ είναι η έξαρση των συναισθημάτων.

ο Ρέμπραντ χρησιμοποιεί όλα τα γνωρίσματα του Μπαρόκ στη σύνθεση:

- την κίνηση,
- την έμφαση στη διαγώνια τοποθέτηση των ατόμων,
- την έντονη έκφραση και την πιστή αναπαράσταση των μορφών,
- τη λεπτομερή περιγραφή των αντικειμένων και των ενδυμάτων,
- τη δραματική χρησιμοποίηση του φωτός.

Στη σύνθεση, η κίνηση των μορφών, διαφοροποίησε το έργο από άλλα ομαδικά πορτρέτα της εποχής.

ΟΙ ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ:

Το
ομαδικό
πορτρέτο

The Meagre Company, by Frans Hals and Pieter Codde (1633-37)

*Προκειμένου να κατανοήσουμε την πρόταση: Στη σύνθεση, η κίνηση των μορφών, διαφοροποίησε το έργο του Ρέμπραντ από άλλα ομαδικά πορτρέτα της εποχής, οφείλουμε να παρατηρήσουμε το παραπάνω ομαδικό πορτρέτο του καλλιτέχνη Φρανς Χαλς.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ 18166

- 4.1 α.** Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του; (μον. 4)
- β.** Τι απεικονίζεται στον πίνακα και ποια σύμβαση δεν ακολουθεί ο ζωγράφος στη σύνθεση του έργου; (μον. 7)
- γ.** Ποια γνωρίσματα της εποχής του Μπαρόκ χρησιμοποιούνται για να αποδοθεί η σύνθεση; (μον. 12)
- δ.** Ποιο είναι το κυρίαρχο στοιχείο της τέχνης του Μπαρόκ; (μον. 2)

Εικ. 14. του βιβλίου

Ντιέγο Βελάσκεθ (Ισπανία)

“Οι δεσποινίδες των Τιμών”// Las Meninas, 1656,

Στο έργο παρουσιάζεται η ατμόσφαιρα της βασιλικής ζωής.

Τα άτομα που απεικονίζονται γύρω από τη μικρή πριγκίπισσα, ο νάνος, η γκουβερνάντα, ο ζωγράφος, κοιτούν προς το βασιλικό ζεύγος, το είδωλο του οποίου αντανακλάται στον καθρέφτη που είναι τοποθετημένος στο πίσω επίπεδο του πίνακα.

Έτσι, ανάμεσα στον εικονιζόμενο χώρο και στο θεατή παρεμβάλλεται το κυρίως θέμα του πίνακα, το οποίο παρουσιάζεται ως αντανάκλαση.

Η αναζήτηση της πραγματικότητας οδήγησε το Βελάσκεθ στη χρήση του καθρέφτη:

Εισήγαγε έτσι, μέσα από το παιχνίδι του αντικατοπτρισμού= την αμφιβολία να απεικονίσει την αλήθεια.

Λεπτομέρεια έργου

Ερώτηση 19407 από την Τράπεζα θεμάτων

- α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του;
- β. Να περιγράψετε το έργο. Ποιο είναι, πού τοποθετείται και πώς παρουσιάζεται το κυρίως θέμα του πίνακα; Πού τοποθετεί ο ζωγράφος τον θεατή;
- γ. Ποια είναι η σημασία του καθρέφτη για τον δημιουργό;

The background image is a photograph of a grand, ornate interior space, likely a church or a palace. It features a long, vaulted ceiling with intricate carvings and a large chandelier. The walls are decorated with classical architectural elements, including columns and arches. The floor is made of polished wood. The overall atmosphere is one of grandeur and historical significance.

ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗΣ

ΘΕΑΤΡΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΕΣ ΣΥΝΘΕΣΕΙΣ

ΕΝΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΚΟΙΛΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΚΥΡΤΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

ΚΙΑΡΟ ΣΚΟΥΡΟ

ΕΝΤΟΝΑ ΧΡΩΜΑΤΑ

ΙΔΕΑΛΙΣΜΟΣ

Η ελλειψοειδής πλατεία Ναβόνα στη Ρώμη, κρήνη του Μπερνίνι

Η ανάπτυξη των πόλεων έδωσε την ευκαιρία για νέες αρχιτεκτονικές προτάσεις.

Η τέχνη της Μπαρόκ Αρχιτεκτονικής έχει ως στόχο να εντυπωσιάσει και να συγκινήσει. Παρουσιάζεται έντονη σκηνογραφική διάθεση.

Οι πόλεις στολίζονται με πλατείες, σκάλες, σιντριβάνια και με διακοσμητικά στοιχεία που εντυπωσιάζουν.

Η πλατεία αποτέλεσε χώρο ένταξης ενός μνημείου ή το κεντρικό σημείο διαφόρων χώρων της πόλης σε μια ιεραρχημένη σύνθεση.

Στην αρχιτεκτονική του Μπαρόκ η γλυπτική και η ζωγραφική έχουν πολύ μεγάλη σημασία.

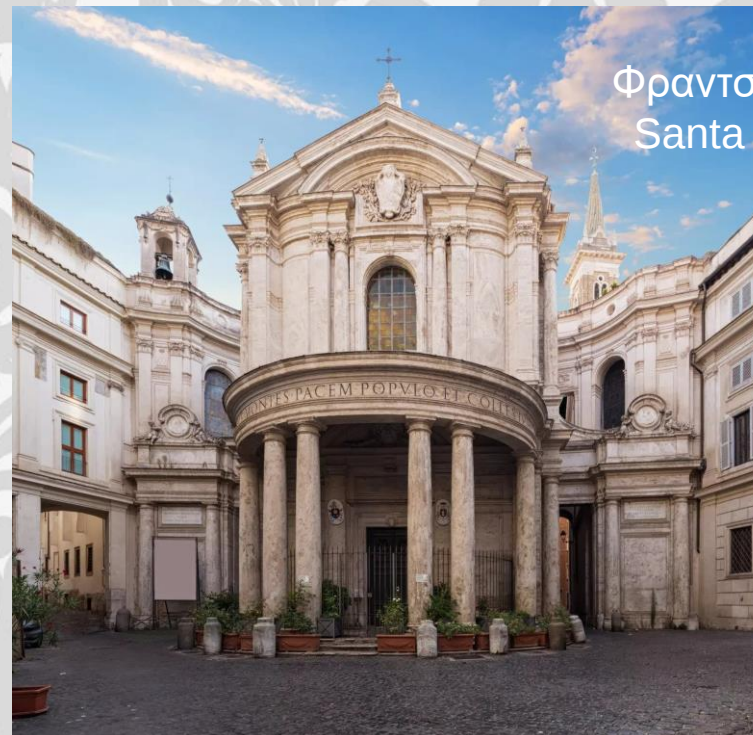
Τα κτίρια διακοσμούνται με ζωγραφικές παραστάσεις και γλυπτά.

Τα κυριότερα μέσα που χρησιμοποίησε το Μπαρόκ στην Αρχιτεκτονική είναι οι καμπύλες γραμμές, η απόδοση της κίνησης, η εκμετάλλευση του φωτός και οι πολύπλοκοι όγκοι με τη δημιουργία έντονων αντιθέσεων με τη μορφή εσοχών.

*Βασιλική του Αγίου Πέτρου,
μέσα 16^{ου} αιώνα, Ρώμη*

Φραντσέσκο Μπορομίνι,
Santa Maria della Pace
(1656-68) |

Έμφαση δόθηκε στην πρόσοψη των κτιρίων, η οποία δημιουργούσε μια επιφάνεια κυματοειδή.

Η πρόσοψη ενός κτιρίου προς μια πλατεία μπορούσε να θεωρηθεί ως “ο εσωτερικός τοίχος ενός σαλονιού” και να διακοσμηθεί ανάλογα.

Ο φωτισμός διοχετευόταν με διάφορα διακοσμητικά σχέδια οφθαλμαπάτης και τα πλούσια διακοσμητικά στοιχεία, σε συνδυασμό με το μεγαλοπρεπή χαρακτήρα των κτιρίων, τόνιζαν την πλήρη απομάκρυνση από τις αρχές της Αναγέννησης.

Σαν Κάρλο άλλε Κουάτρο Φοντάνε, Ρώμη
του Φραντσέσκο Μπορομίνι

Χαρακτηρίζεται από ένα αίσθημα
μεγαλείου και υπερβολής
Στην πολυτελή διακόσμηση.
Το ύφος είναι πομπώδες.

Αναγέννηση:
Palazzo Rucellai
του Αλμπέρτι (1446)

Αρμονία των γεωμετρικών
σχημάτων
ισορροπία των μερών.

Φ. Μπορομίνι

Παρεκκλήσι του Αγίου Ίβο στη Σαπιέντσα (1642-1662), Ρώμη.

Το παρεκκλήσι αυτό είναι ανακατασκευή ενός μεγάρου.

Ο Μπορομίνι αποδεσμεύτηκε από τους κανόνες της Αρχιτεκτονικής της Αναγέννησης.

Η κάτοψη στηρίζεται σε ένα εξάγωνο που κρύβετε από τις κοίλες και κυρτές επιφάνειες των τοίχων.

Ο πολύπλοκος τρούλος παρουσιάζει κινητικότητα και ροή με τη σύνθεση αντίθετων στοιχείων, όπως το κοίλο και το κυρτό ή το φωτεινό και το σκοτεινό.

Η πολυπλοκότητα των χώρων ισορροπεί με τους μεγάλους επαναλαμβανόμενους κίονες.

Εικ. 3 στο βιβλίο

Φ. Μπορομίνι
Παρεκκλήσι του Αγίου Ίβο

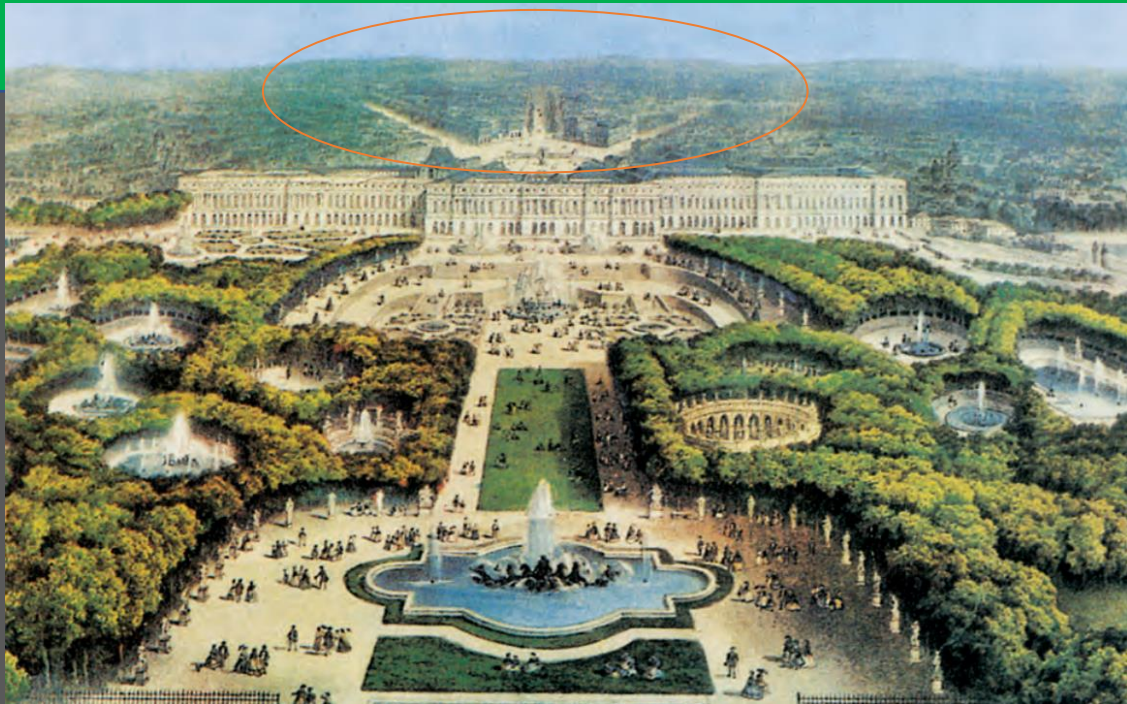
Φ. Μπορομίνι
Παρεκκλήσι του Αγίου Ίβο

Ανάκτορο Βερσαλλιών (1661 -1678) Εικ. 7 του βιβλίου

Το ανάκτορο βλέπει προς τους μεγαλειώδεις κήπους: παρτέρια και λίμνες διαμορφώνουν ένα σύνολο με κέντρο τη μακρόστενη πρόσοψη του παλατιού.

Από την πλατεία, που υπάρχει μπροστά στην κεντρική είσοδο, ξεκινούν τρεις συγκλίνοντες δρόμοι, οι οποίοι διαμορφώνουν την οργάνωση της πόλης των Βερσαλλιών και συνδέουν το ανακτορικό συγκρότημα με το Παρίσι.

Εσωτερικός χώρος

Πλούσια διακόσμηση παρατηρείται και στο εσωτερικό των κτιρίων: νωπογραφίες, πλούσια υφάσματα και πολύτιμα υλικά, περίτεχνα έπιπλα, αντικείμενα από χρυσό και πολύτιμους λίθους.

ΘΕΑΤΡΙΚΟΤΗΤΑ
ΠΟΜΠΩΔΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
ΠΛΗΡΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΕΥΣΗ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

ΕΙΚ. 8. **Ανάκτορο Βερσαλλιών,**
«Η αίθουσα με τους καθρέφτες»

Η χρήση του φωτός είναι καθοριστική.
Το φως, με ποικίλες τεχνικές, μπορεί να εκπορεύεται
από μια κρυμμένη πηγή, να πέφτει από ψηλά,
να αντανακλάται από έμμεσα σημεία φωτισμού.

Μπορεί ακόμα να δημιουργεί μια έντονα φωτισμένη
επιφάνεια ή ακόμα να φιλτράρεται από γυαλιά
και να αντικατοπτρίζεται σε καθρέφτες.

Ερώτηση 19410 από την Τράπεζα Θεμάτων

Στη φωτογραφία παρουσιάζεται “Η αίθουσα με τους καθρέφτες”, από το Ανάκτορο Βερσαλλιών (1678).

- α. Με ποιον τρόπο συμβάλλει η χρήση των καθρεφτών στην αρχιτεκτονική του Μπαρόκ;
- β. Ποιο είναι το κυρίαρχο στοιχείο της τέχνης του Μπαρόκ;
- γ. Σε σύγκριση με το Μπαρόκ, ποιες είναι οι διαφορές της τεχνοτροπίας του Ροκοκό;

Η γλυπτική του Μπαρόκ

Η γλυπτική του Μπαρόκ, συμπληρώνει τη σκηνογραφία της αρχιτεκτονικής του Μπαρόκ. Κάθε έργο επιδίωκε να προκαλέσει την έκπληξη και το θαυμασμό του θεατή.

Μεγάλη σημασία αποκτά το φως. Διοχετεύεται από διαφορετικές πηγές, πολλές φορές δεν είναι σε εμφανές σημείο. Αυτό κάνει την ύλη να εξαϋλώνεται.

Οι καλλιτέχνες προσπαθούν να ξεπεράσουν την βαρύτητα των υλικών και να οδηγήσουν το θεατή στην έξαρση των συναισθημάτων προς το θρησκευτικό όραμα.

Τα γλυπτά συμπλέγματα του Μπερνίνι παρουσιάζονται κατά τέτοιο τρόπο που η πολυαξονικότητα και η περιστροφή των μορφών, δημιουργούν συμπλέγματα με έντονη θεατρική κίνηση.

Lorenzo Bernini, **“Εκσταση της Αγίας Θηρεσίας”**

Στο έργο αυτό του 17ου αι. η Αγία Θηρεσία εικονίζεται τη στιγμή ενός θείου οράματος κατά το οποίο ένας Άγγελος εμφανίζεται με βέλος και την υποβάλλει σε δοκιμασία.

Το έργο χαρακτηρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της Μπαρόκ Γλυπτικής:

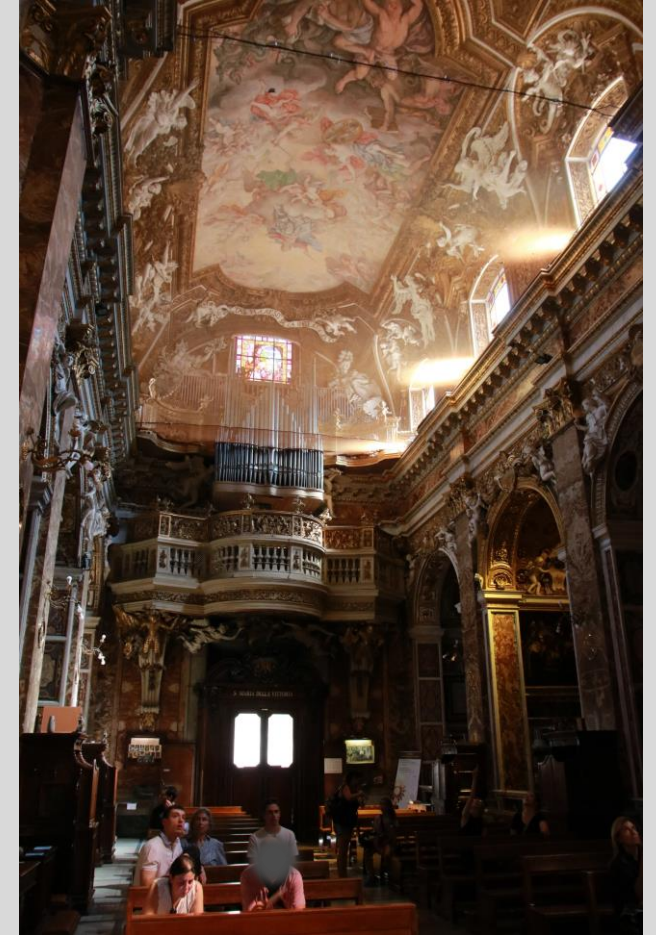
- ένταση • πολλά φωτεινά και σκοτεινά σημεία
- διαφορετικά υλικά • πολύπλοκα αρχιτεκτονικά στοιχεία με κρυφούς φωτισμούς
- Η αρχιτεκτονική διαμορφώνει το περιβάλλον του γλυπτού, δίνοντας την αίσθηση ενός δραματικού έργου που παίζεται μπροστά στα μάτια του θεατή.

Ο καλλιτέχνης επιδίωκε την έκπληξη και τον θαυμασμό του θεατή. Κυριαρχούν το θεατρικό στοιχείο και η έξαρση των συναισθημάτων.

Το έργο είναι τοποθετημένο σε μια κόγχη και το φως πέφτει επάνω στο πρόσωπο της Αγίας από μια κρυφή πηγή, από ψηλά.

Η εναλλαγή φωτός και σκιάς κάνει το γλυπτό να εξαϋλώνεται. Τα διαφορετικά υλικά και τα πολύπλοκα αρχιτεκτονικά στοιχεία το κάνουν πολύτιμο.

Ερώτηση 18167 από την Τράπεζα Θεμάτων

- α. Ποιος είναι ο τίτλος του εικονιζόμενου έργου και ποιος ο δημιουργός του;
- β. Τι απεικονίζεται στο συγκεκριμένο έργο;
- γ. Ποια γνωρίσματα της εποχής του Μπαρόκ χαρακτηρίζουν το έργο;
- δ. Τι επιδίωκε ο δημιουργός με κάθε έργο του; Ποιο είναι το κυρίαρχο στοιχείο της τέχνης του Μπαρόκ;
- ε. Με ποιον τρόπο ο γλύπτης επιτυγχάνει να παρουσιάσει όχι το ίδιο το αντικείμενο αλλά μια εξαϋλωμένη εικόνα του;

ΕΚΦΡΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ

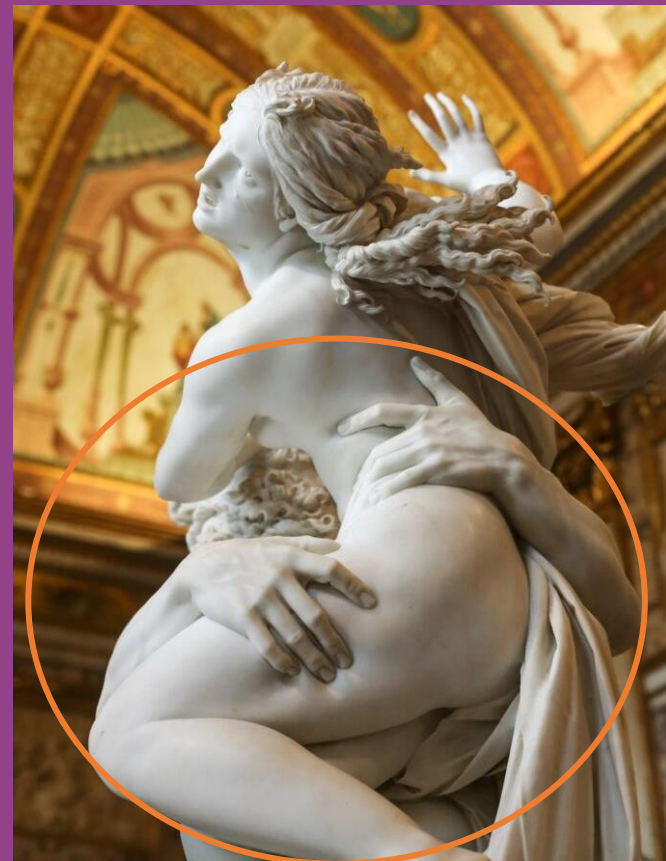
Η αρπαγή της Περσεφόνης Lorenzo Bernini

Το γλυπτό βρίσκεται στην βίλλα Μποργκέζε, στη Ρώμη.

Η προσοχή του Bernini στη λεπτομέρεια και το ενδιαφέρον για τον ρεαλισμό φαίνεται στις ανατομικές λεπτομέρειες του έργου:

καθώς το χέρι του Πλούτωνα αρπάζει το μηρό της Περσεφόνης, τα δάχτυλά του βυθίζονται στο απαλό δέρμα της.

Οι μύες στα άκρα του Πλούτωνα προεξέχουν, ενώ τα μαλλιά και τα περιστρεφόμενα υφάσματα δείχνουν περίοπτη κίνηση. Στο βάθος φαίνεται και ο Κέρβερος (σκύλος), που αντιπροσωπεύει τον φύλακα του Άδη.

ROCOCO (καλλιτεχνικό ρεύμα)

Εμφανίζεται τα πρώτα χρόνια του 18^{ου} αιώνα στη Γαλλία και εξαπλώνεται σε ολόκληρη την Ευρώπη.

Τα βασικά γνωρίσματα του Ροκοκό:

Εμφανίζεται στη Ζωγραφική, την Αρχιτεκτονική και τη Διακοσμητική.

Αντιδρά στο βαρύγδουπο Μπαρόκ.

Αντί να πείθει και να εντυπωσιάζει, η τέχνη θέλει τώρα να ευχαριστεί.

Προτιμώνται θέματα ευχάριστων καθημερινών στιγμών, ειδυλλιακών τοπίων και πορτραίτων.

Στη διακόσμηση ξεχωρίζουν μοτίβα της φύσης (πουλιά, αχιβάδες, γιρλάντες λουλουδιών, φιόγκοι, τόξα, ροζέτες, αραβουργήματα κ.ά.).

*Από το μεγαλειώδες θα περάσουμε
στη γλυκιά απόλαυση της ζωής.*

Κύριοι εκφραστές του ροκοκό: ο Αντουάν Βατό (1684-1721) και ο Φρανσουά Μπουσέ (1703-1770).

Στην Ιταλία βρίσκουμε τους: Τζιοβάνι Μπατίστα Τιέπολο και τον Καναλέτο.

Αντουάν Βατό

Εικ. 19. του βιβλίου

“Η αναχώρηση για τα Κύθηρα” (1717), Λούβρο.

Ήταν εκφραστής της νοσταλγικής τάσης για μια ιδανική φύση στην οποία ο άνθρωπος θα ξανάβρισκε τη χαμένη του ευτυχία. Η ζωγραφική του απεικόνιζε τα οράματά του για μία ζωή μακριά από τις καθημερινές δυσκολίες.

Ειδικά τα Κύθηρα είχαν ταυτιστεί με το μυθικό καταφύγιο των απογοητευμένων εραστών και τη τελευταία ελπίδα ανεύρεσης του Χαμένου Παράδεισου.

Οι μορφές απεικονίζονται στο έργο με φόντο ένα ηλιοβασίλεμα, έτοιμες να επιβιβαστούν σε ένα καράβι. Δεξιά στην εικόνα, ανάμεσα στα φυλλώματα, διακρίνεται ένα άγαλμα της Αφροδίτης, σύμβολο του έρωτα.

Όλο το έργο διαποτίζεται από τη μελαγχολία του αποχαιρετισμού και του ειδυλλιακού με το τοπίο του ηλιοβασιλέματος.

Λεπτομέρεια

- Ανάλαφροι σχηματισμοί (δανείζεται τις καμπύλες του Μπαρόκ)
- Εκλεπτυσμένες γραμμές
- Ντελικάτα – απαλά χρώματα
- Ατμοσφαιρικοί χώροι
- Απεικόνιση ευχάριστων καθημερινών σκηνών
- Ειδυλλιακά τοπία
- Πρόσωπα από την αριστοκρατία σε διάφορες ασχολίες

Φραγκονάρ Ονόρε

Honoré Fragonard, *Les heureux hasards de l'Escarpolette*, 1766-1769, Wallace Collection

ΟΙ ΒΕΝΤΟΥΤΙΣΤΙ ΚΑΙ ΤΟ CAPRICCIO

Εικ. 17. του βιβλίου.

Καναλέτο (Canaletto),

“Το μεγάλο κανάλι στη Βενετία με τη γέφυρα του Ριάλτο”
(1754 περίπου), λάδι σε μουσαμά, Πινακοθήκη Δρέσδης.

Το έργο του Καναλέτο θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κατηγορίας των **“βεντουτίστι”**.

Στις φανταστικές αυτές εικόνες της πόλης οι καλλιτέχνες μπορούσαν να αλλάξουν θέση στα κτίρια, να κάνουν δικές τους συνθέσεις από διαφορετικά κτίρια, και να δημιουργήσουν μια άποψη της πόλης που στην πραγματικότητα δεν υπήρχε.

Οι νέες συνθέσεις τοπίων με φανταστικά στοιχεία, τα ονομαζόμενα **“καπρίτσια”**

Βεντουτίστι: Ο όρος δηλώνει τη ζωγραφική παρουσίαση ενός θέματος στο οποίο το τοπίο κυριαρχεί.

“Βεντουτίστι” ονομάζονταν οι καλλιτέχνες που εκτελούσαν έργα με θέμα διάφορες απόψεις πόλεων, ερειπίων ή τοπίων.

Ενδεικτικές ερωτήσεις από την Τράπεζα Θεμάτων:

1. Ο όρος “Μπαρόκ” αποδόθηκε, αρχικά, με αρνητική σημασία στα έργα του 17ου αιώνα.
2. “Η έκσταση της Αγίας Θηρεσίας” είναι γλυπτό έργο του Μπερνίνι.
3. Από το έργο του Βερμέερ θα εμπνευστούν οι τοπιογράφοι του 18ου και του 19ου αιώνα.
4. “Η αναχώρηση για τα Κύθηρα” του Αντουάν Βατό, εκφράζει τη νοσταλγική τάση του Ροκοκό.
5. “Η Νυχτερινή περίπολος” του Ρέμπραντ δίνει την εντύπωση μιας φωτογραφικής απεικόνισης του μικρόκοσμου της καθημερινότητας.
6. Στα έργα του Ροκοκό, γενικά αυτό που επιδιώκεται είναι η σύνθεση αντίθετων στοιχείων, όπως το κοίλο και το κυρτό ή το φωτεινό και το σκοτεινό.
7. Η χρήση του φωτός είναι καθοριστική στην αρχιτεκτονική του Μπαρόκ.
8. Ένα από τα βασικά γνωρίσματα της τέχνης του Καραβάτζιο είναι το “κίαιο-σκούρο”.
9. Προς τιμήν και κατ’ επιθυμία της Μαρίας των Μεδίκων, βασίλισσας της Γαλλίας, ο Ρέμπραντ φιλοτέχνησε μια σειρά από πίνακες, προκειμένου αυτοί να διακοσμήσουν την κατοικία της.
10. Με τη χρήση του καθρέφτη στο έργο “Νυχτερινή περίπολος”, ο ζωγράφος εισήγαγε την αμφιβολία για την απεικόνιση της αλήθειας.
11. Η τέχνη του Ροκοκό, αντί να πείθει και να εντυπωσιάζει, θέλει να ευχαριστεί.

Να κυκλώσετε τους αριθμούς της στήλης Α που αντιστοιχούν στον καλλιτεχνικό όρο του Μπαρόκ.

ΣΤΗΛΗ Α α. Έντονα χρώματα β. Έξαρση των συναισθημάτων γ. Ελαφρά παιχνιδίσματα των μορφών δ. Σφουμάτο ε. Κίαιο-σκούρο
στ. Γλυκιά απόλαυση της ζωής

Να γράψετε τον αριθμό καθεμίας από τις παρακάτω προτάσεις και, δίπλα στον αριθμό, το γράμμα που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

1. Είναι έργο του Βερμέερ: α. “Νυχτερινή περίπολος” β. “Η γυναίκα που διαβάζει ένα γράμμα” γ. “Οι δεσποινίδες των Τιμών”
2. Ένα από τα χαρακτηριστικά της τέχνης του Μπαρόκ είναι: α. η απλότητα του χώρου β. η κίνηση των μορφών γ. η απουσία έντονων χρωμάτων

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ, 18164

- α. Ο όρος “Μπαρόκ” αναφέρεται στην καλλιτεχνική και την πνευματική δημιουργία που εμφανίζεται από το 1600 έως το 1717.
- β. “Κιαροσκούρο” ονομάζεται η απαλή εναλλαγή φωτός και σκιάς.
- γ. Το έργο “Οι δεσποινίδες των Τιμών” δίνει την εντύπωση μιας φωτογραφικής απεικόνισης του μικρόκοσμου της καθημερινότητας.
- δ. Στη γλυπτική του Μπαρόκ κυριαρχεί η προσωπικότητα του Μπερνίνι.
- ε. Η τέχνη του Ροκοκό θέλει να πείθει και να εντυπωσιάζει.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. “Ιταλικό τοπίο στο φως του πρωινού”	α. Βελάσκεθ
2. “Νυχτερινή περίπολος”	β. Βερμέερ
3. “Η γυναίκα που διαβάζει ένα γράμμα”	γ. Καραβάτζιο
4. “Αποβίβαση της Μαρίας των Μεδίκων στη Μασσαλία”	δ. Λοραίν
5. “Οι δεσποινίδες των Τιμών”	ε. Ρέμπραντ
	στ. Ρούμπενς

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ, 18165

“Οι δεσποινίδες των Τιμών”, Γαλλία, 5, Βελάσκεθ, μεγάλη, “Νυχτερινή περίπολος”, Ιταλία, 22, μικρή, Τιέπολο.

α. Στην αρχιτεκτονική του Μπαρόκ η γλυπτική και η ζωγραφική έχουν πολύ σημασία.

β. Με τη χρήση του καθρέφτη στο έργο, ο ζωγράφος εισήγαγε την αμφιβολία για την απεικόνιση της αλήθειας.

γ. Τα πρώτα χρόνια του 18ου αιώνα εμφανίζεται το Ροκοκό, με κέντρο τη(ν)

δ. Ο, στους πίνακές του, τοποθετούσε τα σώματα στη διαγώνια διάσταση, όπως συμβαίνει και στο έργο του “Ερμής”.

ε. “Η αποβίβαση της Μαρίας των Μεδίκων στη Μασσαλία” είναι ένας από τους πίνακες που βρίσκονται στο Μουσείο του Λούβρου.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ, 18164

1. Ο όρος “Μπαρόκ” προέρχεται πιθανόν από την ισπανική λέξη “barroco”, που σημαίνει:
 - α. έξαρση συναισθημάτων
 - β. ακανόνιστο μαργαριτάρι
 - γ. παιχνίδι φωτός

2. Το έργο του Καναλέτο θεωρείται αντιπροσωπευτικό της κατηγορίας:
 - α. “βεντουτίστι”
 - β. “κιαροσκούρο”
 - γ. “ταπισερί”

Р
О
К
О
К
О

Μουσική, <https://www.youtube.com/watch?v=CuU9q2VKOyc>

Το παρόν power point δημιουργήθηκε για εκπαιδευτικούς λόγους και δεν πρόκειται να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε αναπαραγωγή του πέρα από τη διδακτική.

Οι διαφάνειες αυτής της παρουσίασης έχουν ως βασική πηγή το βιβλίο της Ιστορίας της Τέχνης Γ' τάξη γενικού λυκείου εκδόσεις «Διόφαντος».

<http://ebooks.edu.gr/ebooks/handle/8547/2925>

Καραβάτζιο, «Μέδουσα»